

Børne- og Undervisningsministeriet
Januar 2020

Sagsnr. 19/17665

Høringsnotat om

Forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser, lov om kommunal indsats for unge under 25 år og lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v.

(Ændring af adgangsforudsætningerne til de gymnasiale uddannelser, genberegning af karaktergennemsnit og anvendelse af timepuljen)

1. Indledning

Et udkast til lovforslag (høringsudkastet) – dog ikke de elementer, som er knyttet til lovforslagets § 3, nr. 2, om genberegning af karaktergennemsnit på eux-beviser – har i perioden fra den 19. november til den 11. december 2019 i været sendt i direkte høring hos 35 eksterne høringsspartner. Høringsudkastet blev endvidere offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget høringssvar fra 18 af de direkte hørte myndigheder og organisationer, heraf et fælles høringssvar omfattende 2 høringsspartner. Der er derudover modtaget 3 høringssvar. I alt 15 høringssvar indeholder bemærkninger til høringssudkastet. En oversigt over høringssvar er vedlagt.

Høringsnotatet indeholder et resumé af de væsentligste bemærkninger fra høringssvarene, herunder specifikt i tilfælde hvor der udtrykkes kritik i en eller anden form.

2. Sammenfatning af ændringer i lovforslaget i forhold til høringssudkastet

- Lovforslagets bestemmelser vedrørende den foreslåede udvidelse af muligheden for at have retskrav på optagelse er tydeliggjort, så selve udvidelsen på et hhv. to år i stedet er knyttet sammen med pågældende bestemmelsers omtale af retskravet.
- Lovforslagets bestemmelse om optagelse i begyndelsen af skoleåret er ændret således, at kravet om, at optagelse ikke må være forsøgt er præciseret således, at optagelse ikke forgæves må være forsøgt ved en optagelsesprøve.
- Lovforslagets bestemmelse vedrørende den foreslåede overskrift før § 11 i lov om de gymnasiale uddannelser er ændret således, at ordlyden afspejler, at der kan være elevgrupper omfattet af de underliggende bestemmelser, som ikke har enten en 9. eller 10. klasse bag sig.
- Lovforslagets almindelige bemærkninger er tilføjet en bemærkning om, at elever, som efter sygeprøve lever op til de forudsatte karakterkrav, herefter vil være omfattet af de foreslåede nye bestemmelser om udvidet retskrav på optagelse.
- Lovforslagets bemærkninger om, hvilken institution der skal afholde vejledningssamtale hhv. optagelsesprøve og -samtale er præciseret.
- Lovforslagets bemærkninger vedrørende implementeringskonsekvenser og efterlevelse af principperne for digitaliseringsklar lovgivning samt de databeskyttelsesmæssige forhold vedrørende formålet med et samtykke er udbygget.

Der er, ud over hvad der følger af høringssvarene, foretaget en teknisk begrundet ændring af titlen i sammenhæng med tilføjelse af ny § 3, nr. 1, hvor bestemmelsen om anvendelse af timepuljen i lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v. foreslås ændret svarende til de ændringer herom, som foreslås i lov om de gymnasiale uddannelser.

Der er, ligeledes ud over hvad der følger af høringssvarene, indsat en ændring af lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v., hvorefter eksamensresultater fra en gymnasial uddannelse skal genberegnes, når resultater fra eventuel gymnasial supplerings m.v. reducerer eksamensresultatet.

Der er endelig foretaget justeringer af lovteknisk og sproglig karakter.

3. Generelle bemærkninger til høringssudkastet

Overordnet set er de høringsparter, som har afgivet høringssvar med bemærkninger, positive over den politiske aftale af den 4. november 2019 om justering af optagelsesreglerne til de gymnasiale uddannelser og høringsudkastets forslag til udmøntning heraf.

Det fremhæves, at flere unge får vished for deres optag, og at der samtidig spares ressourcer på at afholde unødvendige optagelsesprøver og -samtaler, ligesom gymnasierne på et tidligere tidspunkt får viden om, hvor mange elever der er direkte optagelsesberettigede på deres institution. Det ses også som positivt, at de foreslåede ændringer validerer og understøtter, at det er muligt at gå andre veje end direkte fra 9. klasse til en ungdomsuddannelse. Det betones derudover, at institutionens ledere får større medbestemmelse i relation til optag, herunder at det er positivt, at det i en række tilfælde efter de foreslåede ændringer vil være op den enkelte rektors konkrete vurdering, om ansøgeren opfylder de stillede betingelser.

Der udtrykkes endvidere udelukkende støtte til de foreslåede ændringer vedrørende anvendelse af timepuljerne. Det fremhæves, at forslagene vil betyde, at institutionerne vil kunne anvende puljetimerne med udgangspunkt i mere overordnede behov hos grupper af elever, og at timerne i timepuljen herefter vil kunne fordeles til faglige aktiviteter m.v., hvor flere elever – i modsætning til nu den enkelte elev – vurderes at have behov for en særlig indsats sammen med en lærer eller særlige talentindsatser. Det betones, at skolerne med forslagene vil kunne anvende ressourcerne bedre end nu, hvorved eleverne vil få et endnu bedre udbytte.

Foreningen Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier og Dansk Friskoleforening giver udtryk for utilfredshed med, at elever, der kommer fra prøvfri skoler, fortsat ikke kan opnå retskrav med den politiske aftale af 4. november 2019 og de foreslåede lovændringer. De to foreninger ønsker overordnet, at elever fra prøvfrie skoler får mulighed for at opnå retskrav på optagelse på en gymnasial uddannelse, i fald de er erklæret uddannelsesparate.

Dansk Industri (DI) bemærker, at man ser frem til, at der fremlægges et samlet bud på, hvordan selve adgangsforudsætningerne til de gymnasiale uddannelser kan forenkles på en måde, hvor adgangskravene både er gennemsigtige og forståelige og samtidig sikrer, at kun elever med tilstrækkelige forudsætninger for at gennemføre en gymnasial uddannelse, optages på en gymnasial uddannelse.

Danske Handicaporganisationer (DH) bemærker, at elever med handicap, der i grundskolen er fritaget for fag som idræt, musik og kreative fag, vil miste deres retskrav på optagelse på en gymnasial uddannelse, hvis disse fag, der nu bliver til eksamensfag, udtrækkes ved folkeskolens afgangseksamen. DH finder, at det bør sikres, at sådanne elever ikke stilles ringere ift. at blive optaget på en ungdomsuddannelse, hvis de i øvrigt besidder de nødvendige kognitive evner.

Efterskoleforeningen bemærker, at den eksisterende undtagelse af muligheden for at gå til optagelsesprøve og -samtale for at blive optaget på den toårige hf-uddannelse efter 9. klasse fratager elever, der har gået i en prøvfri 9. klasse på en fri grundskole eller en efterskole, mulighed for at begynde på hf i direkte forlængelse af 9. klasse. Efterskoleforeningen opfordrer til, at det i forbindelse med lovændringen sikres, at fagligt kvalificerede elever fra prøvfrie 9. klasser på frie grundskoler og efterskoler ikke afskæres fra at begynde på hf direkte efter 9. klasse.

Kommunernes Landsforening (KL) pointerer, at det er vigtigt fortsat at have fokus på søgningen til andre ungdomsuddannelser end de gymnasiale, herunder især det forhold at der fortsat er for få, der søger de erhvervsrettede ungdomsuddannelser.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet noterer sig den positive modtagelse af høringsudkastet.

Ministeriet noterer sig endvidere synspunkterne om yderligere ændringer af adgangsforsætningerne til de gymnasiale uddannelser, om retskrav for elever, der kommer fra prøvfri skoler, og om muligheden for at gå til optagelsesprøve og -samtale for at blive optaget på den toårige hf-uddannelse efter 9. klasse.

Disse synspunkter falder imidlertid uden for rammerne af dette lovforslag, der altovervejende fremsættes med henblik på at udmønte den politiske aftale af den 4. november 2019, hvor disse elementer ikke indgår.

Opmærksomheden henledes dog på, at regeringen i forbindelse med offentliggørelsen af den politiske aftale af 4. november 2019 har tilkendegivet, at der på et senere tidspunkt vil blive foretaget en samlet gennemgang af optagelsesreglerne til de gymnasiale uddannelser.

I forhold til elever, der søger optagelse på en gymnasial uddannelse fra en prøvofri skole, bemærkes endvidere, at disse elever er omfattet af de skærpede adgangsforsudsætninger fra *Aftale om styrkede gymnasiale uddannelser* af 3. juni 2016, herunder krav om folkeskolens afgangseksamen. Ministeriet noterer sig ønsket om, at disse elever skal have mulighed for at opnå optagelse på baggrund af deres uddannelsesparathedsvurdering. Ønsket falder imidlertid uden for rammerne af dette lovforslag og den politiske aftale af den 4. november 2019.

Ministeriet bemærker endelig, at spørgsmålet om, hvilke fag en elev skal have aflagt prøve i for at bestå folkeskolens afgangseksamen, er reguleret i folkeskoleloven. Dette synspunkt falder derfor også uden for rammerne af lovforslaget.

4. Bemærkninger til enkeltelementer til høringsudkastet

4.1. Forlænget gyldighed af resultater fra 9. og 10. klasse

Efterskoleforeningen bemærker, at høringsudkastets ordlyd i relation til retskravets indtræden kan give anledning til usikkerhed og opfordrer til, at de pågældende lovbestemmelser formuleres således, at det tydeligere fremgår, at retskravet indtræffer ved afslutningen af 9. klasse/10. klasse, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt, fremfor først i det øjeblik, hvor der søges rettidigt.

Frie Skolers Lærerforening foreslår, at udløbsdatoen efter et hhv. to år for retskravet på optagelse fjernes og bemærker, at selv om en sådan frist muligvis vil være et incitament til at begynde hurtigt på en ungdomsuddannelse, risikerer den i praksis at medføre unødige optagelsesprøver, idet formodningen må være, at eleverne ikke bliver mindre uddannelsesparate i løbet af en periode på 1-2 år efter grundskolen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Lovforslagets bestemmelser vedrørende den foreslåede udvidelse af muligheden for at have retskrav på optagelse er tydeliggjort, så selve udvidelsen på et hhv. to år i stedet er knyttet sammen med pågældende bestemmelsers omtale af retskravet, dvs. at henvisningen til, at retskravet gælder i et hhv. to år er flyttet fra de pågældende bestemmelsers nr. 1 til bestemmelsernes indledning.

Den foreslåede begrænsede udvidelse af muligheden for at opnå retskrav til en maksimalt toårig periode følger direkte af den politiske aftale af 4. november 2019 og er i høringsudkastet begrundet med, dels at ansøgenes forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en gymnasial uddannelse vurderes at forandre sig over tid, dels at ældre ansøgere formodes at søge mod tilbud rettet mod denne målgruppe. Det bemærkes hertil, at der første række sigtes til ansøgenes faglige forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse.

4.2. Mulighed for at søge optagelse i begyndelsen af skoleåret

Danske Regioner finder det vigtigt, at den foreslåede ændring ikke vil blive anvendt til at omgå den ordinære optage- og fordelingsproces således, at det undgås, at ansøgere, der søger om optagelse i begyndelsen af skoleåret, får en plads, der bliver ledig på en overansøgt institution, frem for en ansøger, der søgte rettidigt.

Efterskoleforeningen bemærker, at høringsudkastets ordlyd medfører, at elever, der søgte rettidigt og havde retskrav på optagelse, ikke kan søge om optagelse i begyndelsen af skoleåret, hvis de af forskellige årsager ikke begynder på en gymnasial uddannelse i august, men efterfølgende alligevel ønsker at begynde inden grundforløbet afslutning. Efterskoleforeningen foreslår at fjerne kravet om, at optagelse ikke må være forsøgt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med hensyn til Danske Regioners synspunkt om, at optagelse efter § 14 a ikke må kunne benyttes til at omgå den ordinære optage- og fordelingsproces, bemærkes, at en ansøger, der søger om optagelse efter 1. marts, ikke vil få reserveret plads på en institution, og ansøgningen vil for det almengymnasiale område ikke indgå i en eventuel fordeling i fordelingsudvalget. Som en konsekvens af adgangsforsudsætningerne i lov om de gymnasiale uddan-

nelser og reservationssystemet i bekendtgørelsen vil der imidlertid i løbet af optagelsesprocessen opstå ledige pladser, som sådanne ansøgere kan søge om optagelse på. Ligeledes vil ansøgere, der søger om optagelse efter 1. marts, kunne søge om optagelse på institutioner, der har ledige pladser, fordi de som følge af søgningen til institutionen har reserveret færre pladser, end de har kapacitet til. Det bemærkes derudover, at en ansøger, der måtte ønske at spekulere i dette, vil løbe en ganske stor risiko, idet ansøgeren, hvis vedkommende søger for sent, vil miste et eventuelt retskrav på optagelse. Endvidere kan ansøgeren risikere, at der ikke er plads på nogen af de ønskede institutioner. Ministeriet finder dog anledning til at bemærke, at en almengymnasial institution er forpligtet af og underlagt den til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet indberettede optagelseskapacitet. Reglerne giver ikke mulighed for at optage ansøgere, der søger for sent, hvis institutionen derved overskrider den indberettede kapacitet. Institutionen vil i stedet skulle henvise ansøgeren til en anden institution, hvor der er ledig kapacitet.

Med hensyn til Efterskoleforeningens forslag bemærkes, at den foreslåede mulighed for at søge om optagelse i begyndelsen af skoleåret altovervejende retter sig mod personer, som *ikke* har søgt om optagelse rettidigt. Ministeriet er imidlertid enig i, at hensigten med den foreslåede betingelse om, at optagelse ikke må være forsøgt, kan fremstå uklart i den udgave af bestemmelsen, som indgik i høringsudkastet. Den foreslåede bestemmelse er derfor præciseret således, at optagelse ikke forgæves må være forsøgt ved en optagelsesprøve.

4.3. Mulighed for betinget optag af ansøgere, der har været fraværende ved folkeskolens prøver

DEG-L finder ikke, at det vil være hensigtsmæssigt at skulle udmelde en elev, der måske har gået i gymnasiet et par måneder, før den endelige afklaring foreligger.

Danske Gymnasier finder, at det vil det være en meget u hensigtsmæssig konsekvens, at en elev udskrives fra uddannelsen, hvis vedkommende ikke opnår tilstrækkelige karakterer ved sygeprøven. Foreningen anbefaler, at rektor får det sidste ord og henviser til lovens § 44, som giver mulighed for at nægte eleven oprykning til 2.g, hvis vedkommende ikke får 2,0 i gennemsnit efter 1.g. Danske Gymnasier finder det endvidere uklart, hvorvidt en sygeprøve medfører retskrav, hvis elevens samlede resultater for folkeskolens afgangseksamen herefter lever op til karakterkravene for at have et retskrav.

KL bemærker, at der er administrative følger af, at unge som mangler en eller flere af folkeskolens afgangsprøver, skal have mulighed for at aflægge sygeprøve op til 2 år efter den planlagte afgangsprøve, og ser et behov for afklaring af bl.a., hvilken folkeskole der har ansvaret for at afholde sygeprøven, og hvilket skoleårs prøver, den unge skal aflægge. KL bemærker endvidere, at såfremt skolerne skal afholde afgangsprøver, som ikke ligger i umiddelbar forlængelse af den relevante prøveperiode, vil det medføre et ressourcetræk.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med hensyn til DEG-L's og Danske Gymnasiers synspunkter vedrørende følgerne af en ikke bestået sygeprøve bemærkes, at det følger direkte af den politiske aftale af 4. november 2019, at forudsætningen bag den foreslåede mulighed for betinget optag er, at ansøgerne lever op til adgangsforudsætningerne til de gymnasiale uddannelser, når sygeprøverne er overstået. Lovforslaget afspejler i denne henseende aftalen. Det er hertil ministeriets opfattelse, at en bestemmelse om betinget optag, som ikke havde som indbygget konsekvens, at eleven ville skulle udskrives fra uddannelsen, dersom resultatet ved sygeprøverne ikke er godt nok til, at den pågældende lever op til de samlede adgangsforudsætninger, ville gøre det muligt for ansøgere til de gymnasiale uddannelser helt at se bort fra prøver, som er en forudsætning for at bestå folkeskolens afgangseksamen, uden konsekvenser for deres videre uddannelsesmuligheder. Det bemærkes i øvrigt, at ansøgere, som ønsker hurtigere afklaring af deres gymnasiefremtid, end deltagelse i folkeskolens sygeprøver kan give, også efter det foreslåede har mulighed for at søge adgang på baggrund af en konkret vurdering via en optagelsesprøve og -samtale.

Med hensyn til Danske Gymnasiers bemærkning om, hvorvidt en sygeprøve medfører retskrav, hvis elevens herefter lever op til karakterkravene, kan dette bekræftes. Der findes ikke anledning til at ændre selve lovteksten, da dette allerede ligger inden for ordlyden af de foreslåede nye bestemmelser, men der er i lovforslagets almindelige bemærkninger indsat en bemærkning herom.

Med hensyn til KL's synspunkter bemærkes, at lovforslaget ikke giver mulighed for at aflægge sygeprøve i op til to år efter den planlagte afgangsprøve. Det fremgår udtrykkeligt af den foreslåede bestemmelse, at sygeprøve aflægges i førstkomende prøvetermin, hvilket typisk vil være førstkomende december eller januar, og at den

pågældende derefter skal opfylde de forudsatte de prøve- og karakterkrav. Lovforslaget medfører ikke ændringer i reglerne for folkeskolens sygeprøver. Det bemærkes således i denne henseende, at skolerne allerede har pligt til at tilbyde sygeprøve til disse elever efter reglerne i §§ 17-20 i bekendtgørelse nr. 1128 af 14. november 2019 om folkeskolens prøver.

4.4. Justering af, hvilken institution der afholder optagelsesprøve og -samtale

Danske Gymnasier finder, at høringsudkastets formuleringer af, hvilken institution der afholder optagelsesprøve og -samtale kan efterlade tvivl om, hvilken institution der egentlig er tale om, og hvem der dermed i sidste ende har ansvaret for den enkelte elevs optagelsesprøve og -samtale.

Efterskoleforeningen opfordrer til, at der fortsat arbejdes for at forenkle proceduren omkring optagelsesprøve og -samtale for de efterskoleelever, der fortsat skal rejse langt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med hensyn til Danske Gymnasiers synspunkt om, at lovbemærkningerne kan efterlade tvivl om, hvilken institution, der skal afholde optagelsesprøve og -samtale, kan ministeriet oplyse, at det allerede i dag er fastsat på bekendtgørelsesniveau, hvilken institution der har ansvaret for at vurdere, om en ansøger kan optages på den ønskede uddannelse i det omfang, det ikke er reguleret direkte i loven. Den foreslåede ændring vil imidlertid kræve justeringer i optagelsesbekendtgørelsen, så det tydeligt fremgår, hvilken institution, der fx skal afholde optagelsesprøve og -samtale, der hidtil ifølge loven altid har skulle afholdes af den 1. prioriterede institution. Det bemærkes i øvrigt, at hensigten med de lovbemærkninger, som foreningen henviser, til er at gøre opmærksom på, at det, som elevfordelingsreglerne er i dag, som udgangspunkt fortsat vil være den 1. prioriterede institution, der skal afholde optagelsesprøve og -samtale, idet størstedelen af ansøgerne får plads på deres 1. prioriterede institution. I de tilfælde, hvor ansøgeren imidlertid ikke får plads på den 1. prioriterede institution, vil optagelsesprøve og samtale derimod ikke længere var bundet til afholdelse på denne institution. Der er dog fundet anledning til mindre justeringer af lovforslagets bemærkninger

Ministeriet har noteret sig Efterskoleforeningens ønske om fortsat at arbejde for at forenkle proceduren omkring optagelsesprøven og -samtalen. Ministeriet finder dog anledning til at bemærke, at det i dag er således, at det er lederen på den prøveafholdende institution, der er ansvarlig for prøveafholdelsen, herunder for at reglerne for prøveafholdelsen overholdes. Institutionen kan vælge at afholde prøven på en anden lokation end institutionens egen, herunder f.eks. indgå samarbejde med andre gymnasiale institutioner om prøveafholdelse eller aftale med en afgivende skole, at prøven afholdes på den afgivende skole. Lederen på den prøveafholdende institution kan endvidere tillade, at optagelsessamtalen i særlige tilfælde kan afholdes fx ved brug af Skype, Facetime eller en anden form for videokonference, der gør det muligt at identificere ansøgeren.

5. Andre elementer

Danske Gymnasier opfordrer til, at ordlyden af den foreslåede overskrift for § 11 ændres, så den afspejler, at der kan være elevgrupper omfattet af de underliggende bestemmelser, som ikke har enten en 9. eller 10 bag sig.

Danske Gymnasier og Danske Regioner bemærker under hensyn til de unge, der søger om optag ved skoleåret 2020/2021, at loven bør træde i kraft inden ansøgningsfristen 1. marts.

Erhvervsstyrelsen (Område for Bedre Regulering) vurderer, at forslaget ikke er erhvervsrettet, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger.

Digitaliseringsstyrelsen anbefaler, at lovforslagets implementeringskonsekvenser for det offentlige uddybes på en række punkter, herunder med en beskrivelse af, hvordan lovforslaget efterlever principperne for digitaliseringsklar lovgivning.

Datatilsynet henleder bl.a. opmærksomheden på, at formålet med et samtykke er at give de registrerede et valg og ikke mindst kontrol over personoplysninger om dem selv, og at den dataansvarlige i vurderingen af, hvorvidt et samtykke er frivilligt, bør være opmærksom på, om der foreligger et ulige forhold mellem den dataansvarlige og den registrerede.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Danske Gymnasiers forslag vedrørende ordlyden af den foreslåede overskrift for § 11 er imødekommet.

Såvel høringsudkastet som lovforslaget indeholder forslag til overgangsbestemmelser, som tager højde for, at der vil være ansøgere, der har søgt tidligere end lovens ikrafttræden.

Erhvervsstyrelsens vurdering svarer til den, der følger af høringsudkastet.

Lovforslagets bemærkninger vedrørende implementeringskonsekvenser og efterlevelse af principperne for digitaliseringsklar lovgivning samt de databeskyttelsesmæssige forhold vedrørende formålet med et samtykke er uddybet.